
Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми і пріоритети розвитку (підсумки та наукові доповіді міжнародного симпозіуму)

Science of Ukraine in the context of contemporary challenges and threats: problems and priorities of development (summaries and scientific presentations of the international symposium)

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ міжнародного симпозіуму «Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми та пріоритети розвитку» (м. Київ, 29 листопада 2022 р.)

Учасники міжнародного симпозіуму відзначають, що оскільки наука є важливим джерелом конкурентних переваг та основною рушійною силою суспільного прогресу, її розвиток належить до першочергових потреб сучасного суспільства. Сьогодні країни, які прагнуть бути конкурентоспроможними, визначили освіту та науку стратегічними сферами та активно нарощують власний науково-технічний потенціал. За даними ЮНЕСКО, в останні роки чисельність дослідників на планеті зростає утричі швидше ніж населення.

Провідні позиції країни у розвитку науки і техніки забезпечують їй лідерство в економічній та соціальній сфері, в тому числі у найважливіших аспектах, як-то охорона здоров'я, енергетика, зв'язок, безпека, оборона. Незаперечність цієї тези вчергове була доведена після 24 лютого 2022 р. — адже найефективніші зразки сучасного високотехнологічного озброєння створюються на основі науково-технологічних здобутків країн-партнерів України. Не менш очевидним фактом є те, що вразливість вітчизняної економіки, зокрема енергетичної галузі, вкрай обмежені можливості підприємств оборонно-промислового комплексу щодо виробництва ефективного озброєння та військової техніки, які проявились під час російської військової агресії, є наслідком необміркованої науково-технічної політики, що проводилась українським урядом протягом останніх десятиліть. Характерна для колишніх урядів недооцінка ролі науки і техніки, сировинна орієнтація економіки призвели до значних втрат наукового потенціалу та знищення високотехнологічних виробництв.

Науково-технологічна сфера в Україні обтяжена низкою проблем, які призвели до критичного зменшення чисельності дослідників, зниження рівня наукоємності ВВП, деінтелектуалізації та детехнологізації економіки. В умовах воєнних дій ці проблеми посилились унаслідок

значних втрат висококваліфікованих кадрів, руйнування або знищення частини наукової інфраструктури, дедалі більшого скорочення фінансування досліджень і розробок.

Попри безпрецедентні труднощі воєнного часу, які доводиться переживати вітчизняним науковцям разом з усім українським народом, вони продовжують працювати. Навіть побіжний аналіз представлених на симпозіумі результатів свідчить про внесок українських учених у посилення обороноздатності країни, про готовність науки стати надійною опорою для держави у післявоєнному відновленні.

Виходячи з потреби українського суспільства у повноцінному використанні можливостей науки як найважливішого ресурсу зростання економіки, забезпечення державного суверенітету та національної безпеки, післявоєнного відновлення України, учасники симпозіуму звертають увагу органів влади України та закордонних партнерів на необхідність якнайшвидшого здійснення в рамках нової науково-технічної та інноваційної політики низки стабілізаційних і перспективних заходів:

1. Розробити та ухвалити стратегію науково-технологічного та інноваційного розвитку України з урахуванням сучасних викликів і загроз, передбачивши в ній:

- запровадження на державному рівні механізму визначення і своєчасного оновлення науково-технологічних пріоритетів з метою підтримки галузей виробництва, які мають стати локомотивами інноваційного розвитку;

- розроблення і запровадження масштабних науково-технологічних програм на засадах державно-приватного партнерства;

- розроблення і реалізацію заходів зі стимулювання інноваційної діяльності підприємств кредитними, податковими, митними та іншими засобами, а також з активного залучення інновацій малим і середнім бізнесом;

- вдосконалення вітчизняного законодавства шляхом посилення орієнтації всіх нормативно-правових актів на розвиток науки і техніки, технологічну модернізацію пріоритетних виробничих галузей;

- започаткування навчальних програм для працівників органів державного управління з метою регулярного підвищення їхньої управлінської кваліфікації в питаннях інноваційного розвитку економіки.

2. Забезпечити поступове збільшення витрат на наукові дослідження і розробки до рівня, що відповідає стандартам розвинених країн світу, з метою вирішення проблеми кадрового забезпечення наукових установ, відновлення та розвитку наукової інфраструктури. Під час військового стану приріст витрат спрямовувати лише на наукові дослідження і розробки, виконувани в інтересах оборони і безпеки держави.

3. Із залученням міжнародних організацій створити фонд підтримки української науки та міжнародного науково-технічного співробітництва — для фінансування міжнародних проєктів за участі наукових установ, надання грантів вітчизняним науковцям, які працюють в Україні, і допомоги у відбудові та оновленні інфраструктури та лабораторної бази наукових установ України, участі українських науковців у закордонних конференціях, семінарах, стажування молодих учених з України за кордоном.

4. Забезпечити активне залучення науковців до розроблення пропозицій щодо заходів і стратегічних ініціатив, спрямованих на відновлення і розвиток економіки України, пріоритетних реформ, здійснення яких необхідне у воєнний та повоєнний періоди.